

CPS

Kodeks postępowania prokuratorów koronnych

Kodeks postępowania prokuratorów koronnych

Prokuratura Koronna

Luty 2010 r.

1 WSTĘP

- 1.1 Prokuratura Koronna (Crown Prosecution Service, CPS) jest podstawowym organem prokuratury publicznej w Anglii i Walii. W styczniu 2010 r. doszło do jej połączenia z Wydziałem Ścigania Przestępstw Skarbowych i Celnych (Revenue and Customs Prosecutions Office, RCPO). Na czele służb stoi Dyrektor Ścigania Publicznego (Director of Public Prosecutions, DPP) pełniący jednocześnie funkcję Dyrektora Wydziału Ścigania Przestępstw Skarbowych i Celnych. Dyrektor Ścigania Publicznego wypełnia swe funkcje w sposób niezawisły, podlegając nadzorowi Prokuratora Generalnego, który odpowiada przed Parlamentem za działania prokuratury.
- 1.2 Dyrektor Ścigania Publicznego jest odpowiedzialny za wydawanie Kodeksu postępowania prokuratorów koronnych (określanego dalej jako Kodeks) na podstawie paragrafu 10 Ustawy o ściganiu przestępstw z 1985 r. Kodeks zawiera wytyczne dla prokuratorów dotyczące ogólnych zasad stosowanych podczas podejmowania decyzji o ściganiu. Niniejsze wydanie jest szóstą edycją Kodeksu zastępującą wszystkie wcześniejsze wersje.
- 1.3 W niniejszym Kodeksie, określenie „prokuratorzy” odnosi się członków służb prokuratury desygnowanych na stanowiska prokuratorów koronnych, prokuratorów będących członkami Wydziału Ścigania Przestępstw Skarbowych i Celnych, aplikantów prokuratury nominowanych na podstawie paragrafu 7A Ustawy o ściganiu przestępstw z 1985 r. wykonujących swe obowiązki zgodnie z wytycznymi wydanymi przez Dyrektora Ścigania Publicznego, oraz innych członków Wydziału Ścigania Przestępstw Skarbowych i Celnych wyznaczonych przez Dyrektora Ścigania Publicznego na mocy jego uprawnień jako Dyrektora Wydziału Ścigania Przestępstw Skarbowych i Celnych zgodnie z paragrafem 39 Ustawy o pełnomocnikach skarbowych i celnych z 2005 r.
- 1.4 W niniejszym Kodeksie, określenie „policja i inne organy śledcze” odnosi się do członków agencji dochodzeniowych, włącznie z Agencją ds. Zwalczania Poważnej Przestępczości Zorganizowanej (Serious Organised Crime Agency) oraz Brytyjską Agencją Ochrony Granic (UK Border Agency), zajmujących się przygotowaniem i wnoszeniem spraw do prokuratury.
- 1.5 Pomimo ścisłej współpracy prokuratury z policją i innymi organami śledczymi, pozostaje ona instytucją od nich niezależną. Niezawisłość prokuratorów posiada fundamentalne znaczenie konstytucyjne.
- 1.6 Prokuratura współpracuje z agencjami śledczymi i organami ścigania w ramach innych jurysdykcji w celu ułatwienia dochodzenia oraz ścigania przestępstw zarówno w Anglii i Walii, jak i poza ich granicami.
- 1.7 Na podstawie paragrafu 36.2. Ustawy o pełnomocnikach skarbowych i celnych z 2005 r. prokuratorzy Wydziału Ścigania Przestępstw Skarbowych i Celnych działający w tym charakterze muszą mieć wzgląd na Kodeks postępowania prokuratorów koronnych wydany przez Dyrektora Ścigania Publicznego.

- 1.8 W niniejszym Kodeksie określenie „podejrzany” odnosi się do osoby, wobec której nie jest jeszcze prowadzone formalne postępowanie karne; termin „podejrzany” oznacza osobę oskarżoną lub pozwaną; zaś określenie „sprawca” oznacza osobę, która przyznała się do winy podczas dochodzenia prowadzonego przez policję, inne organy śledcze lub prokuraturę, lub osobę której dowiedziono winę w sądzie.
- 1.9 Kodeks jest jednym z dwóch najważniejszych dokumentów opublikowanych i dostępnych do wiadomości publicznej, które wyjaśniają cele i działania prokuratury. Drugim z tych dokumentów jest broszura pt. „Kluczowe normy jakości” (Core Quality Standards). Wymóg prawny dotyczy jedynie wydania Kodeksu.
- 1.10 Obydwa te dokumenty mają na celu informowanie opinii publicznej o zadaniach prokuratorów, o sposobie podejmowania przez nich decyzji oraz o jakości usług, do świadczenia których zobowiązani są oni w każdym aspekcie ich pracy.
- 1.11 Kodeks oraz „Kluczowe normy jakości” dostępne są w miejscach wymienionych na okładce niniejszej broszury.

2 ZASADY OGÓLNE

- 2.1 Decyzja o podjęciu ścigania sądowego lub zastosowaniu alternatywnej formy postępowania jest poważnym krokiem. Sprawiedliwe i skuteczne ściganie przestępstw jest podstawowym warunkiem utrzymania prawa i porządku publicznego. Obowiązkiem prokuratorów jest upewnienie się, że postępowanie prowadzone jest wobec właściwej osoby oraz że ścigana jest ona za właściwe przestępstwo, a także za wymierzenie sprawiedliwości wobec sprawców w każdym przypadku, w którym jest to możliwe. Sprawiedliwe, bezstronne i uczciwe decyzje podejmowane w procesie analizy przypadków umożliwiają sprawiedliwe postępowanie wobec ofiar, świadków i podsądnych oraz leżą w interesie publicznym.
- 2.2 Obowiązkiem prokuratorów jest prowadzenie rewizji, udzielanie porad oraz ściganie sądowe lub zaproponowanie sprawcy alternatywnej formy postępowania. Prokurator musi upewnić się, że prawo jest stosowane właściwie, że wszystkie odpowiednie dowody w sprawie zostały przedstawione sądowi oraz że dostosowano się do wszelkich zobowiązań związanych z ujawnianiem informacji w sposób zgodny z zasadami określonymi w niniejszym Kodeksie.
- 2.3 Każda sprawa musi zostać rozpatrzona na podstawie konkretnych faktów oraz jej meritum. Obowiązują jednakże ogólne zasady w odniesieniu do sposobu podejścia prokuratorów do każdej sprawy.
- 2.4 Prokuratorzy muszą postępować w sposób sprawiedliwy, niezawisły i obiektywny. Nie mogą oni pozwolić, aby na ich decyzje wpływały jakiegokolwiek poglądy osobiste dotyczące pochodzenia etnicznego lub narodowościowego, płci, niepełnosprawności, wieku, religii lub wyznania, przekonań politycznych, orientacji seksualnej lub tożsamości płciowej podejrzanego, ofiary lub ewentualnych świadków. Prokuratorzy nie mogą również ulegać niewłaściwym lub sprzecznym z prawem naciskom z jakiegokolwiek źródła. Prokuratorzy muszą postępować zawsze dla dobra sprawiedliwości, a nie jedynie w celu uzyskania wyroku skazującego.
- 2.5 Prokuratura jest organem władzy publicznej dla celów związanych z obowiązującymi przepisami dotyczącymi równości. Prokuratorzy są zobowiązani do przestrzegania obowiązków określonych w ustawodawstwie tego typu.
- 2.6 Prokuratura jest organem władzy publicznej również dla celów związanych z Ustawą o prawach człowieka z 1998 r. Prokuratorzy muszą stosować zasady określone w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, w sposób zgodny z Ustawą o prawach człowieka na każdym etapie postępowania w sprawie. Prokuratorzy muszą również stosować się do wszelkich wytycznych wydanych przez Prokuratora Generalnego oraz zasad dotyczących działania prokuratury ogłoszonych przez Dyrektora Ścigania Publicznego. Muszą oni również przestrzegać obowiązujących Zasad Procedury Karnej.

3 DECYZJA O ŚCIGANIU SĄDOWYM

- 3.1 W sprawach poważnych lub skomplikowanych, prokuratorzy decydują o tym, czy dana osoba powinna zostać oskarżona o przestępstwo karne, a jeżeli tak, to jakie to będzie przestępstwo. Decyzja jest podejmowana na podstawie niniejszego Kodeksu oraz Wytycznych Dyrektora Ścigania Publicznego dotyczących oskarżeń. Te same zasady stosowane są przez policję przy podejmowaniu decyzji o wniesieniu oskarżenia lub pozwu w sprawach, za które jest ona odpowiedzialna.
- 3.2 Policja i inne organy śledcze są odpowiedzialne za prowadzenie dochodzenia w sprawie domniemanego popełnienia przestępstwa. Wszystkie sprawy wnoszone do prokuratury przez policję lub inne organy śledcze poddawane są rewizji. Prokuratorzy muszą mieć pewność, że posiadają wszelkie informacje konieczne do podjęcia uzasadnionej decyzji dotyczącej postępowania w sprawie. Prokuratorzy mogą udzielać wskazówek i wytycznych policji oraz innym organom śledczym w kwestii kierunku prowadzonego dochodzenia, wymogów związanych z materiałami dowodowymi oraz pomocy w procedurach śledczych i ścigania przed wniesieniem oskarżenia. Prokuratorom nie wolno jednak kierować postępowaniem policji ani innych organów śledczych.
- 3.3 Prokuratorzy muszą zidentyfikować ewentualne słabe punkty w materiałach dowodowych oraz starać się je w miarę możliwości rektyfikować, aczkolwiek zgodnie z zasadami kryterium progowego (patrz rozdział 5) powinni oni jak najszybciej wstrzymać sprawy niespełniające wymogów etapu dowodowego pełnego kryterium kodeksu (patrz rozdział 4) oraz sprawy, które nie zyskają w dalszym procesie dochodzeniowym bądź w których oczywistym jest, że ściganie przestępstwa nie leży w interesie publicznym (patrz rozdział 4). Prokurator uwzględnia w pierwszym rzędzie materiały dowodowe i informacje dostarczone przez policję oraz inne organy śledcze, jednakże podejrzany bądź osoby występujące w jego imieniu mogą za pośrednictwem policji lub innych organów śledczych zgłosić do prokuratora dowody lub informacje umożliwiające mu podjęcie przemyślanych decyzji przed wniesieniem oskarżenia.
- 3.4 Prokurator może rozpocząć proces ścigania sądowego lub kontynuować postępowanie wyłącznie w sprawach, które spełniają wymogi obydwu etapów pełnego kryterium kodeksu (patrz rozdział 4). Wyjątek stanowi przypadek, gdy zastosowane może zostać kryterium progowe (patrz rozdział 5), jeżeli proponowane jest wnioskowanie do sądu o zatrzymanie podejrzanego w areszcie po oskarżeniu, lecz dowody konieczne do zastosowania pełnego kryterium kodeksu nie są jeszcze dostępne.
- 3.5 Prokuratorom nie wolno rozpoczynać ścigania sądowego ani kontynuować postępowania, jeżeli mogłoby ono zostać uznane przez sąd za niesprawiedliwe i nadmiernie surowe, stanowiąc tym samym nadużycie postępowania sądowego.
- 3.6 Rewizja jest procesem ciągłym, w którym prokuratorzy muszą uwzględniać wszelkie zmieniające się okoliczności sprawy. Prokuratorzy powinni, w miarę możliwości, skonsultować się z organem śledczym, jeżeli biorą pod uwagę

zmianę zarzutów lub przerwanie postępowania. Prokuratorzy i organy śledcze współpracują ściśle ze sobą, jednakże ostateczna odpowiedzialność za decyzję o dalszym postępowaniu w sprawie spoczywa na prokuraturze.

- 3.7 Zgodnie z uchwałą Parlamentu, niewielka liczba przestępstw o wyjątkowo poważnym lub delikatnym charakterze może być wniesiona do sądu wyłącznie za zgodą Dyrektora Ścigania Publicznego. Przypadki te określane są jako przypadki „zgody”. W tych przypadkach Dyrektor Ścigania Publicznego lub prokuratorzy działający w jego imieniu podejmują decyzję o wyrażeniu zgody na ściganie przestępstwa stosując wytyczne niniejszego kodeksu.

4 PEŁNE KRYTERIUM KODEKSU

- 4.1 Pełne kryterium kodeksu składa się z dwóch etapów: (i) kryterium dowodowego; po którym stosowane jest (ii) kryterium interesu publicznego.
- 4.2 W znacznej większości przypadków, prokuratorzy powinni podejmować decyzję o kontynuowaniu sprawy wyłącznie po zakończeniu dochodzenia oraz po rewizji wszelkich dostępnych materiałów dowodowych. Zdarzają się jednak sprawy, w których jeszcze przed zebraniem i rozważeniem wszelkich możliwych dowodów, oczywistym jest, że interes publiczny nie wymaga ich ścigania. W tych rzadkich przypadkach, prokuratorzy mogą zdecydować o przerwaniu postępowania w sprawie.
- 4.3 Prokuratorzy powinni podejmować decyzje tego typu wyłącznie po upewnieniu się, że uwzględniono szeroki zakres zjawiska przestępczości i gdy możliwa jest w pełni uzasadniona i przemyślana ocena interesu publicznego. Jeżeli prokuratorzy nie posiadają wystarczających informacji do podjęcia takiej decyzji, powinni oni kontynuować sprawę i podjąć decyzję na późniejszym etapie, po zastosowaniu pełnego kryterium kodeksu omówionego w niniejszym rozdziale.
- 4.4 W celu podjęcia odpowiednich i prawidłowych decyzji prokuratorzy muszą postępować w tych przypadkach zgodnie z wytycznymi wydanymi przez Dyrektora Ścigania Publicznego.

KRYTERIUM DOWODOWE

- 4.5 Prokuratorzy muszą mieć pewność, że istnieją wystarczające dowody, aby zapewnić realistyczną perspektywę skazania przeciwko każdemu oskarżonemu i w odniesieniu do każdego zarzutu. Muszą oni rozważyć potencjalne argumenty obrony oraz ich wpływ na możliwość wydania wyroku skazującego. Sprawa niespełniająca kryterium dowodowego nie może być kontynuowana, bez względu na to jak poważny lub delikatny jest jej charakter.
- 4.6 Realistyczna perspektywa skazania stanowi kryterium obiektywne oparte wyłącznie na dokonanej przez prokuratora ocenie dowodów oraz wszelkich innych informacji na temat możliwej obrony podejrzanego. Oznacza to, że prawdopodobieństwo, iż ława przysięgłych, sąd pokoju lub sędzia wydający decyzję samodzielnie, po otrzymaniu zgodnego z prawem pouczenia oraz działając obiektywnie i bezstronnie, w sposób uzasadniony oraz zgodny z prawem, podejmie decyzję o wydaniu wyroku skazującego jest większe niż że taki wyrok nie zapadnie. Kryterium to różni się od kryterium stosowanego przez sądy karne. Sąd może skazać podsądnego wyłącznie, w przypadku gdy jest przekonany o jego winie.
- 4.7 Podejmując decyzję o tym, czy materiały dowodowe są wystarczające do ścigania sądowego, prokuratorzy muszą rozważyć, czy dowody te mogą zostać wykorzystane w sądzie oraz czy są wiarygodne. W większości przypadków dowody nie budzą żadnych wątpliwości. Zdarza się jednak, że materiały

dowodowe nie są tak silne, jak mogłoby się początkowo wydawać. Prokuratorzy muszą więc przede wszystkim rozważyć następujące kwestie:

Czy dowody mogą zostać wykorzystane w sądzie?

- a) Czy istnieje prawdopodobieństwo, że dowody zostaną odrzucone przez sąd? Obowiązują określone zasady prawne, zgodnie z którymi dowody wydające się istotne dla sprawy, nie mogą zostać przedstawione w sądzie. Czy, dla przykładu, istnieje prawdopodobieństwo wykluczenia dowodów ze względu na sposób w jaki zostały uzyskane?
- b) Czy dowody oparte zostały na pogłoskach? Jeżeli tak, to czy istnieje prawdopodobieństwo, że sąd zezwoli na ich przedstawienie w razie wyjątku, umożliwiającego wykorzystanie tego typu dowodów w sądzie?
- c) Czy dowody dotyczą złego charakteru podejrzanego? Jeżeli tak, czy istnieje duże prawdopodobieństwo, że sąd zezwoli na ich przedstawienie?

Czy dowody są wiarygodne?

- d) Jakie wyjaśnienia złożył podejrzany? Czy prawdopodobnym jest, że sąd uzna je za wiarygodne w świetle całości materiału dowodowego? Czy dowody będą wspierać tezę o niewinności podsądnego?
- e) Czy istnieją dowody mogące potwierdzić lub zaprzeczyć wiarygodności zeznań? Czy na ich wiarygodność mogą mieć wpływ czynniki takie jak poziom inteligencji podejrzanego?
- f) Czy możliwym jest, że zakwestionowana zostanie tożsamość podejrzanego? Czy dowody potwierdzające tożsamość podejrzanego są wystarczająco silne? Czy przeprowadzono odpowiednie procedury identyfikacyjne? Jeśli nie, dlaczego nie zostały one przeprowadzone? Czy nieprzeprowadzenie właściwej procedury identyfikacyjnej może doprowadzić do odrzucenia dowodów stwierdzających tożsamość?
- g) Czy istnieją jakiegokolwiek wątpliwości, co do dokładności, rzetelności lub wiarygodności dowodów lub któregokolwiek ze świadków?
- h) Czy istnieją jakiegokolwiek dodatkowe dowody, o których uzyskanie należało zwrócić się do policji lub innych organów śledczych, i które mogłyby wesprzeć lub osłabić zeznania świadka?
- i) Czy którykolwiek ze świadków może kierować się pobudkami mającymi wpływ na ich stosunek do sprawy?
- j) Czy którykolwiek ze świadków był w przeszłości skazany lub ukarany w sposób alternatywny co mogłoby mieć wpływ na ich wiarygodność?

- k) Czy istnieją jakiegokolwiek dodatkowe dowody, których uzyskanie byłoby możliwe i które mogłyby podtrzymać nienaruszalność posiadanych już dowodów?
- 4.8 Tam, gdzie byłoby to korzystne dla oceny wiarygodności zeznań świadka lub dla lepszego zrozumienia skomplikowanych materiałów dowodowych, odpowiednio przeszkolony i uprawniony do tego prokurator powinien przeprowadzić przed rozprawą wywiad przygotowawczy, w sposób zgodny z odpowiednim kodeksem postępowania.
- 4.9 Prokuratorzy nie powinni ignorować dowodów tylko dlatego, że nie mają pewności, czy można je będzie wykorzystać lub czy są one wiarygodne. Powinni jednak przeanalizować je uważnie przed podjęciem decyzji, czy istnieje realistyczna perspektywa skazania.

KRYTERIUM INTERESU PUBLICZNEGO

- 4.10 W 1951 roku, ówczesny Prokurator Generalny, Sir Hartley Shawcross, wygłosił następujące stwierdzenie na temat interesu publicznego: *„w naszym kraju nigdy nie było zasadą – i mam nadzieję, że nigdy nią nie będzie – że podejrzenie o przestępstwo kryminalne staje się automatycznie powodem ścigania”*. Dodał też, że ściganie sądowe powinno mieć miejsce: *„gdy przestępstwo lub okoliczności w jakich zostało popełnione, mają charakter uzasadniający ściganie ze względu na interes publiczny”* (Debata w Izbie Gmin, Tom 483, 29 stycznia 1951 r.). Opinia ta stała się wykładnią polityki wszystkich jego następców na stanowisku Prokuratora Generalnego.
- 4.11 W związku z powyższym, jeżeli istnieją wystarczające dowody uzasadniające ściganie lub zaproponowanie alternatywnej formy postępowania, prokuratorzy muszą jeszcze rozważyć, czy ściganie przestępstwa leży w interesie publicznym.
- 4.12 Ściganie ma zazwyczaj miejsce, o ile nie występują czynniki kryterium interesu społecznego, które skłaniają przeciw wszczęciu postępowania i które przeważają nad argumentami za rozpoczęciem ścigania lub jeżeli prokurator nie uzna, że w interesie publicznym korzystniejsze byłoby zaoferowanie sprawcy możliwości alternatywnej formy postępowania w pierwszej kolejności (patrz rozdział 7). Im poważniejsze jest popełnione przestępstwo lub wcześniejsze zachowania przestępcze sprawcy, tym większe jest prawdopodobieństwo, że wniesienie oskarżenia leży w interesie publicznym.
- 4.13 Ocena czynników związanych z interesem publicznym nie jest jedynie kwestią zsumowania argumentów za i przeciw oraz stwierdzenia, które z nich przeważają. Każda sprawa powinna zostać rozpatrzona indywidualnie na podstawie konkretnych faktów i jej meritum. Prokuratorzy muszą ocenić wagę każdego argumentu związanego z interesem publicznym w każdej sprawie i na ich podstawie dokonać oceny ogólnej. Możliwe jest, że jeden tylko czynnik przeważa nad licznymi argumentami po stronie przeciwnej. Pomimo występowania w danej sprawie argumentów związanych z interesem publicznym skłaniających przeciw decyzji o ściganiu przestępstwa, prokuratorzy

powinni rozważyć, czy sprawa nie powinna być kontynuowana, zaś czynniki związane z interesem publicznym nie powinny zostać rozważone przez sąd podczas wydawania wyroku.

- 4.14 Brak jakiegoś czynnika nie musi oznaczać, że ten sam czynnik powinien skłaniać ku decyzji przeciwnej. Na przykład, fakt, że przestępstwo nie zostało „popelnione przez grupę osób” nie oznacza automatycznie zamiany „czynnika na korzyść ścigania” na „czynnik przeciwko ściganiu”.
- 4.15 Poniżej wymienione zostały najczęściej występujące czynniki związane z interesem publicznym, które powinny być brane pod uwagę przy wyborze najwłaściwszej formy postępowania. Poniższa lista nie wyczerpuje wszystkich czynników związanych z interesem publicznym. Każda sprawa powinna być rozpatrywana indywidualnie na podstawie konkretnych faktów i jej meritum.

Niektóre czynniki kryterium interesu publicznego przemawiające za rozpoczęciem ścigania:

4.16 Ścigania należy się spodziewać jeżeli:

- a) skazanie może doprowadzić do dużego wyroku;
- b) skazanie pociąga za sobą większe prawdopodobieństwo wydania przez sąd wyroku surowszego niż upomnienie warunkowe, które może wydać prokurator;
- c) przestępstwo zostało popelnione przy użyciu broni lub pod groźbą przemocy;
- d) przestępstwo zostało popelnione przeciwko osobie pełniącej funkcje publiczne (np. pracownikowi pogotowia, funkcjonariuszowi policji lub służby więziennej, pracownikowi służby zdrowia lub pomocy społecznej, pracownikowi przedsiębiorstwa transportu publicznego);
- e) przestępstwo zostało popelnione z premedytacją;
- f) przestępstwo zostało popelnione przez grupę osób;
- g) przestępstwo zostało popelnione w obecności lub w pobliżu dziecka;
- h) motywem przestępstwa była jakakolwiek forma dyskryminacji na tle pochodzenia etnicznego lub narodowościowego, płci, niepełnosprawności, wieku, religii lub wyznania, przekonań politycznych, orientacji seksualnej lub tożsamości płciowej ofiary; lub też podejrzany okazywał wrogość ofierze w związku z którymkolwiek z tych czynników.
- i) przestępstwo zostało popelnione w celu ułatwienia bardziej poważnego przestępstwa;
- j) ofiara przestępstwa była bezbronna, a podejrzany wykorzystał tę sytuację;

- k) w sposobie popełnienia przestępstwa wystąpił element korupcji ofiary;
- l) istniała znaczna różnica wieku pomiędzy podejrzanym a ofiarą i podejrzany wykorzystał tę okoliczność;
- m) istniała znaczna różnica poziomu inteligencji pomiędzy podejrzanym a ofiarą i podejrzany wykorzystał tę okoliczność;
- n) podejrzany zajmował stanowisko związane z władzą lub zaufaniem i wykorzystał tę okoliczność;
- o) podejrzany był przywódcą grupy przestępczej lub organizatorem przestępstwa;
- p) wcześniejsze wyroki lub zastosowane przeciwko podejrzanemu alternatywne formy kary mają związek z obecnym przestępstwem;
- q) podejrzanemu zarzuca się popełnienie przestępstwa naruszającego nakaz sądu;
- r) wniesienie oskarżenia miałoby znaczący i pozytywny wpływ na utrzymanie zaufania społeczności lokalnej;
- s) istnieją przesłanki do przekonania, że działalność przestępcza będzie kontynuowana lub przestępstwo zostanie popełnione ponownie.

Niektóre czynniki kryterium interesu publicznego przemawiające za zaniechaniem ścigania:

4.17 Ściganie jest mniej prawdopodobne jeżeli:

- a) istnieje duże prawdopodobieństwo, że sąd wymierzy karę symboliczną;
- b) alternatywne formy postępowania są odpowiednie do powagi przestępstwa i jego konsekwencji, zaś podejrzany akceptuje je lub się do nich stosuje (patrz rozdział 7);
- c) podejrzany podlega odpowiednim procedurom kontrolnym lub środkom karnym bądź karze cywilnej obowiązującej lub zakończonej z powodzeniem, które są odpowiednie do wagi przestępstwa lub ewentualnego naruszenia zaufania;
- d) przestępstwo popełnione zostało w wyniku autentycznej pomyłki lub nieporozumienia;
- e) strata lub szkoda może zostać określona jako niewielka oraz była wynikiem pojedynczego przypadku, szczególnie jeżeli wynikał on z niewłaściwej oceny;

- f) pomiędzy dokonaniem przestępstwa a datą procesu upłynął znaczny okres czasu, z wyjątkiem przypadków, gdy:
- przestępstwo jest poważne;
  - opóźnienie spowodowane było całkowicie lub częściowo przez podejrzanego;
  - przestępstwo zostało ujawnione niedawno;
  - przyczyną długotrwałego śledztwa była złożoność przestępstwa; lub
  - wykorzystano nowe techniki śledcze w celu ponownego zbadania wcześniej niewyjaśnionych przestępstw, w wyniku czego zidentyfikowano podejrzanego;
- g) ściganie może mieć negatywny wpływ na stan zdrowia fizycznego lub psychicznego ofiary, przy uwzględnieniu powagi przestępstwa oraz opinii ofiary o wpływie ścigania na jej stan zdrowia fizycznego lub psychicznego;
- h) podejrzany odgrywał niewielką rolę w popełnieniu przestępstwa;
- i) podejrzany zadośćuczynił za wyrządzone straty lub szkody (jednak zapłacenie odszkodowania lub zwrócenie nielegalnie uzyskanej sumy nie może stanowić jedyne go powodu uniknięcia ścigania lub alternatywnej formy postępowania);
- j) podejrzany cierpi, albo w momencie popełnienia przestępstwa cierpiał, na poważne zaburzenia zdrowia psychicznego lub fizycznego, z wyjątkiem przypadków, gdy przestępstwo jest poważne i istnieje duże prawdopodobieństwo, że może zostać popełnione ponownie. Prokuratorzy stosują wytyczne Ministerstwa Spraw Wewnętrznych dotyczące przestępców cierpiących na zaburzenia psychiczne i muszą uwzględnić równowagę pomiędzy stanem psychicznym lub fizycznym podejrzanego a potrzebą ochrony społeczeństwa oraz osób opiekujących się daną osobą;
- k) wniesienie oskarżenia może wymagać podania do wiadomości publicznej danych mogących mieć negatywny wpływ na źródła informacji, stosunki zagraniczne lub bezpieczeństwo narodowe.

Opinie ofiar lub ich rodzin

- 4.18 Podejmując decyzję o konieczności ścigania w związku interesem publicznym, prokuratorzy powinni uwzględnić również wszelkie opinie wyrażone przez ofiarę przestępstwa. W niektórych przypadkach, takich jak sprawy o zabójstwo lub gdy ofiarą jest dziecko lub osoba dorosła nieposiadająca zdolności prawnej zgodnie z definicją Ustawy o zdrowiu psychicznym z 2005 r., prokurator powinien uwzględnić ewentualne opinie członków rodziny ofiary.
- 4.19 Prokuratura nie reprezentuje jednak poglądów ofiar i ich rodzin w sposób jaki czynią to adwokaci reprezentujący swych klientów i musi brać pod uwagę ogólną ocenę interesu publicznego.

4.20 W przypadkach, w których prokuratorzy mają obowiązek wyjaśnić ofierze swą decyzję dotyczącą przerwania postępowania lub istotnej zmiany zarzutów w sprawie, muszą oni postępować zgodnie z Kodeksem postępowania wobec ofiar przestępstw kryminalnych oraz właściwymi wytycznymi prokuratury publicznej. Prokuratorzy muszą przestrzegać wszelkich uzgodnionych procedur, włącznie z dotrzymaniem terminu, w którym ofiara powinna zostać powiadomiona o decyzji tego typu.

5 KRYTERIUM PROGOWE

- 5.1 Prokuratorzy stosują pełne kryterium kodeksu we wszystkich możliwych przypadkach. Zdarzają się jednak przypadki, gdy pojawia się istotne ryzyko związane ze zwolnieniem podejrzanego za poręczeniem, a nie wszystkie dowody są dostępne w momencie, gdy powinien on zostać zwolniony z aresztu z braku postawienia zarzutów.
- 5.2 W takich przypadkach, przy podejmowaniu decyzji o postawieniu zarzutów, prokuratorzy mogą zastosować kryterium progowe.

Przypadki, w których może być zastosowane kryterium progowe

- 5.3 Kryterium progowe może być zastosowane tylko w przypadkach, w których prokurator ma całkowitą pewność, że spełnione zostały następujące warunki:
- a na obecnym etapie nie są dostępne wystarczające dowody na zastosowanie kryterium dowodowego w ramach pełnego kryterium kodeksu; oraz
  - b można zasadnie założyć, że dalsze dowody będą dostępne w niedługim czasie; oraz
  - c powaga lub okoliczności sprawy uzasadniają podjęcie natychmiastowej decyzji o postawieniu zarzutów; oraz
  - d istnieją nadal istotne powody, dla których można nie zezwolić na zwolnienie za poręczeniem zgodnie z przepisami Ustawy o zwolnieniu za poręczeniem z 1976 r. oraz możliwe jest złożenie wniosku o odmowę zastosowania zwolnienia za poręczeniem po uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy.
- 5.4 Jeżeli nie zostanie spełniony choćby jeden z powyższych warunków, kryterium progowe nie może być zastosowane i podejrzanemu nie można postawić zarzutów. Przypadki takie muszą zostać zgłoszone ponownie do urzędnika ds. aresztu, który podejmie decyzję o możliwości dalszego zatrzymania podejrzanego w areszcie lub zwolnienia za poręczeniem, warunkowo lub bezwarunkowo.
- 5.5 Kryterium progowe składa się z dwóch elementów oceny dowodowej.

Pierwszy element kryterium progowego – czy podejrzenie jest uzasadnione?

- 5.6 Prokurator musi w pierwszym rzędzie upewnić się, że istnieje przynajmniej uzasadnione podejrzenie, że osoba, której mają zostać postawione zarzuty, faktycznie popełniła przestępstwo.
- 5.7 Przy ustalaniu, czy istnieje uzasadnione podejrzenie o popełnienie przestępstwa, prokurator musi uwzględnić dostępne w danej chwili dowody.

Dowody mogą mieć charakter zeznań świadków, materiałów lub innych informacji, o ile prokurator jest przekonany, że:

- a mają one związek ze sprawą; oraz
- b możliwe jest podanie ich w formacie dopuszczalnym do przedstawienia w sądzie; oraz
- c zostałyby użyte w tej sprawie.

5.8 Jeżeli spełnione zostaną warunki określone w pierwszym elemencie kryterium progowego, prokurator przechodzi do elementu drugiego.

Drugi element kryterium progowego – czy istnieje realistyczna perspektywa skazania?

5.9 Prokurator musi następnie upewnić się, że istnieją uzasadnione powody do przekonania, iż dalsze dochodzenie doprowadzi do uzyskania kolejnych dowodów w niedługim czasie, tak aby wszystkie zebrane dowody dawały realistyczną perspektywę skazania zgodnie z pełnym kryterium kodeksu.

5.10 Dalsze dowody muszą być możliwe do zidentyfikowania, nie zaś oparte wyłącznie na przypuszczeniach.

5.11 Podejmując decyzję w ramach drugiego elementu kryterium progowego, prokurator musi rozważyć następujące kwestie:

- a charakter, zakres i możliwość dopuszczenia ewentualnych dalszych dowodów, które mogłyby zostać zgromadzone, oraz ich wpływ na sprawę;
- b zarzuty, które można będzie postawić na podstawie tych dowodów;
- c powody, dla których dowody nie są w danej chwili dostępne;
- d czas trwania uzyskiwania ewentualnych dalszych dowodów oraz czy dalsze opóźnienie może być odpowiednio uzasadnione, wzięwszy pod uwagę wszelkie okoliczności.

5.12 Po spełnieniu warunków określonych w obydwu elementach kryterium progowego, prokurator powinien zastosować kryterium interesu publicznego zgodnie z pełnym kryterium kodeksu na podstawie informacji dostępnych w danym momencie.

Rewizja kryterium progowego

- 5.13 Decyzja o postawieniu zarzutów na mocy kryterium progowego musi być stale rewidowana. Konieczne jest regularne prowadzenie oceny dowodów, w celu upewnienia się, że zarzuty są właściwe a odmowa zwolnienia za poręczeniem jest nadal uzasadniona. Pełne kryterium należy zastosować, gdy tylko będzie to praktycznie możliwe oraz przed upływem obowiązującego terminu aresztu lub aresztu przedłużonego.

6 ZARZUTY

- 6.1 Prokuratorzy powinni wybrać zarzuty, które:
  - a odzwierciedlają powagę i zakres przestępstwa na podstawie istniejących dowodów;
  - b dają sądowi odpowiednie możliwości wydania wyroku oraz nałożenia odpowiednich nakazów po wydaniu wyroku; oraz
  - c umożliwiają przedstawienie sprawy w sposób jasny i prosty.
- 6.2 Oznacza to, że prokuratorzy mają możliwość niewnoszenia w niektórych przypadkach najpoważniejszych zarzutów, jeżeli mają w tej kwestii wybór.
- 6.3 Prokuratorzy nie powinni nigdy wnosić większej liczby zarzutów, niż jest to konieczne w celu uzyskania przyznania się podsądnego do ich części. Prokuratorzy nie powinni również nigdy wnosić poważniejszych zarzutów tylko po to by podsądny przyznał się do popełnienia mniej poważnych przestępstw.
- 6.4 Prokuratorzy nie powinni zmieniać zarzutów jedynie ze względu na decyzję sądu lub podsądnego odnośnie miejsca, w którym sprawa będzie rozpatrywana.
- 6.5 Prokuratorzy muszą uwzględnić wszelkie zmiany okoliczności mające związek ze sprawą w trakcie dalszego postępowania po postawieniu zarzutów.

7 ALTERNATYWNE FORMY POSTĘPOWANIA

- 7.1 W określonych przypadkach prokuratura jest odpowiedzialna za podjęcie decyzji o możliwości zastosowania wobec sprawcy upomnienia warunkowego. W przypadkach tych konieczne jest spełnienie pełnego kryterium kodeksu. Prokurator może zaproponować upomnienie warunkowe, w przypadku gdy jest ono współmierne do powagi przestępstwa i jego konsekwencji oraz jeżeli nałożone warunki spełniają cele związane z rehabilitacją, zadośćuczynieniem lub karą zgodnie z przepisami Ustawy o prawie kryminalnym z 2003 r.
- 7.2 Upomnienie warunkowe nie stanowi wyroku karnego, ale zostaje zapisane w kartotece karnej sprawcy i może zostać zgłoszone do sądu w przypadku jakichkolwiek dalszych postępowań. Może zostać również uwzględnione przez prokuratorów w przypadku ponownego popełnienia przestępstwa przez sprawcę. Prokuratorzy mogą zaproponować zastosowanie upomnienia warunkowego, jeżeli po uwzględnieniu opinii ofiary, uznają, że leżałoby to w interesie sprawcy, ofiary lub społeczeństwa.
- 7.3 Proponując sprawcy upomnienie warunkowe, prokuratorzy muszą postępować zgodnie z odpowiednim kodeksem postępowania oraz wytycznymi Dyrektora Ścigania Publicznego dotyczącymi upomnienia warunkowego.
- 7.4 Przyjęta oraz zrealizowana opcja upomnienia warunkowego zastępuje ściganie sądowe. Jeżeli opcja upomnienia warunkowego nie zostanie przyjęta lub jeżeli sprawca nie przyzna się do winy przed osobą wnioskującą o zastosowanie upomnienia warunkowego, konieczne jest ściganie sądowe za początkowe przestępstwo. Jeżeli warunki upomnienia warunkowego nie zostaną zrealizowane, prokurator rozważy ponownie kwestię interesu publicznego i podejmie decyzję o ewentualnym ściganiu sądowym sprawcy. Oskarżenie zostaje zazwyczaj wniesione w związku z początkowym przestępstwem.
- 7.5 Wyłącznie prokuratorzy mogą decydować o zaproponowaniu sprawcy zwykłego upomnienia za przestępstwo, co może być rozpatrywane wyłącznie w Sądzie Koronnym. Ta forma alternatywnego postępowania jest stosowana jedynie w wyjątkowych przypadkach.
- 7.6 We wszystkich pozostałych przypadkach, prokuratorzy mogą nakazać opcję upomnienia zwykłego zgodnie z wytycznymi Prokuratury i Urzędu Spraw Wewnętrznych, lub zaproponować np. wydanie mandatu karnego. Wydanie mandatu karnego pozostaje jednak w gestii policji.
- 7.7 Aby wydać policji zezwolenie lub nakaz opcji mandatu karnego, prokuratorzy powinni mieć pewność, że spełnione zostały warunki kryterium pełnego kodeksu oraz że sprawca przyznał się jednoznacznie do winy.

- 7.8 Przyjęta opcja upomnienia zwykłego lub inna alternatywna forma postępowania zastępuje ściganie sądowe. W razie odmowy przyjęcia upomnienia zwykłego, konieczne jest ściganie sądowe za przestępstwo początkowe. Jeżeli opcja alternatywnej formy postępowania nie zostanie przyjęta, prokuratorzy stosują kryterium pełne kodeksu po przekazaniu im sprawy przez policję lub inne organy śledcze, po czym podejmują decyzję o ewentualnym ściganiu sądowym sprawcy.

8 NIELETNI

- 8.1 Dla celów związanych z prawem karnym nieletni to osoba, która nie ukończyła 18 lat.
- 8.2 We wszystkich sprawach dotyczących nieletnich prokuratorzy muszą uwzględniać fakt, że Wielka Brytania jest sygnatariuszem Konwencji Praw Dziecka Organizacji Narodów Zjednoczonych z 1989 r. oraz Wzorcowych Reguł Minimum Organizacji Narodów Zjednoczonych dotyczących Wymiaru Sprawiedliwości wobec Nieletnich z 1985 r. Ponadto, prokuratorzy muszą uwzględniać podstawowy cel wymiaru sprawiedliwości wobec nieletnich, którym jest zapobieganie ponownemu popełnianiu przestępstw przez dzieci i osoby młodociane. Przy podejmowaniu decyzji o podjęciu ścigania prokuratorzy muszą brać pod uwagę interes osób nieletnich z uwzględnieniem względów społecznych.
- 8.3 Prokuratorzy nie powinni jednak unikać decyzji o podjęciu ścigania jedynie ze względu na wiek podejrzanego. Bardzo istotnym czynnikiem jest powaga przestępstwa oraz wcześniejsze zachowanie osoby nieletniej.
- 8.4 Przypadki nieletnich sprawców przestępstw są zwykle kierowane do prokuratury jedynie, w przypadku gdy osoby te otrzymały już upomnienie oraz ostateczne ostrzeżenie, chyba że przestępstwo jest tak poważne, że żaden z tych sposobów postępowania nie jest właściwy bądź gdy dziecko lub osoba młodociana nie przyznaje się do popełnienia przestępstwa.
- 8.5 Upomnienia, ostateczne ostrzeżenia i pouczenia warunkowe (patrz rozdział 7) mają na celu zapobieżenie ponownemu popełnieniu przestępstwa, zatem fakt wystąpienia kolejnych przestępstw wskazuje na brak skuteczności tych metod w określonych przypadkach. Wówczas interes społeczny wymaga zazwyczaj ścigania przestępstwa.

9 SPOSÓB PROWADZENIA PROCESU

- 9.1 Wnosząc do sądu w sprawie tego, gdzie podsądny powinien być sądzony, prokuratorzy muszą uwzględniać obowiązujące wytyczne dotyczące wydawania wyroków przez sądy pokoju oraz właściwe dyrektywy.
- 9.2 Szybkość postępowania nie powinna być nigdy jedynym powodem dla zalecenia, aby sprawa pozostała w sądzie pokoju. Prokuratorzy powinni jednak brać pod uwagę skutki możliwego opóźnienia wynikającego ze skierowania sprawy do sądu koronnego, a także możliwość wywołania dodatkowego obciążenia psychicznego ofiar lub świadków w przypadku opóźnienia sprawy.

Miejsce rozpoznania spraw dotyczących osób nieletnich

- 9.3 Prokuratorzy muszą pamiętać, że osoby nieletnie powinny być we wszystkich możliwych przypadkach sądzone w sądzie dla nieletnich. Sposób działania tych sądów jest najlepiej dostosowany do specyficznych potrzeb osób nieletnich. Proces w sądzie koronnym powinien być prowadzony wyłącznie w najbardziej poważnych przypadkach, gdy w interesie sprawiedliwości leży postawienie przed sądem osoby młodocianej współoskarżonej z osobą dorosłą.

10 PRYJMOWANIE PRYZNANIA SIĘ DO WINY

- 10.1 Podsądni mogą przyznać się tylko do niektórych z postawionych im zarzutów. Mogą też chcieć przyznać się do innych, mniej poważnych zarzutów, ponieważ przyznają się jedynie do części przestępstwa.
- 10.2 Prokuratorzy powinni akceptować przyznanie się do winy podsądnego, jeżeli uważają, że sąd będzie w stanie wydać wyrok odpowiadający powadze przestępstwa, szczególnie, w przypadku gdy występują okoliczności obciążające. Prokuratorzy nie powinni akceptować przyznania się do winy ze strony podsądnego tylko dlatego, że jest to dogodne.
- 10.3 Przy rozważaniu czy przyznanie się do winy jest możliwe do zaakceptowania, prokuratorzy powinni upewnić się, że uwzględnione zostały interesy ofiary a w miarę możliwości jej opinie lub, w niektórych przypadkach interesy rodziny ofiary, a także rozważyć, czy przyjęcie przyznania się do winy leży w interesie publicznym. Decyzja ostateczna leży jednak zawsze w gestii prokuratora.
- 10.4 Sąd musi zostać wyraźnie powiadomiony o podstawach przyznania się do winy oraz jej zaakceptowania. W przypadku gdy podsądny przyznaje się do winy w oparciu o fakty różne od tych, którymi dysponuje oskarżenie, i gdy może to mieć znaczący wpływ na wyrok, sąd powinien zapoznać się z dowodami i w oparciu o nie rozpoznać sprawę oraz wydać wyrok.
- 10.5 W przypadku gdy podsądny zaznaczył wcześniej, że wniesie do sądu o rozpoznanie przestępstwa przy wydawaniu wyroku, po czym nie przyzna się do popełnienia tego przestępstwa w sądzie, prokurator może rozważyć konieczność zastosowania ścigania. Prokurator musi wyjaśnić obrońcy oraz sądowi, że ściganie danego przestępstwa może zostać poddane rewizji.
- 10.6 Szczególną ostrożność należy okazać przy rozważaniu spraw, w których przyznanie się do winy może umożliwić podsądnemu uniknięcie obligatoryjnego minimalnego wyroku skazującego. Jeżeli podsądny przyznaje się do winy, prokuratorzy powinni pamiętać, że nakazy pomocnicze nie mogą być stosowane w odniesieniu do wszystkich przestępstw.
- 10.7 Prokuratorzy muszą przestrzegać „Wytycznych Prokuratora Generalnego dotyczących przyjmowania przyznania się do winy oraz roli prokuratora w wydawaniu wyroku”, w których zawarto bardziej szczegółowe wskazówki dotyczące obowiązków prokuratora i jego roli w przyjmowaniu przyznania się do winy.

11 ROLA PROKURATORA W WYDANIU WYROKU SKAZUJĄCEGO

- 11.1 Decyzję o wydaniu wyroku skazującego podejmuje sąd, jednak obowiązkiem prokuratora jest udzielenie sądowi pomocy w uzgodnieniu właściwego wyroku poprzez zwrócenie uwagi sądu na:
- a ewentualne okoliczności obciążające lub łagodzące wykryte podczas czynności prokuratorskich;
  - b oświadczenie osobiste ofiary;
  - c dowody świadczące o wpływie przestępstwa na społeczeństwo, jeżeli mają one zastosowanie;
  - d uregulowania ustawowe, wytyczne dotyczące wyroków skazujących lub precedensy mogące stanowić pomoc w danym przypadku;
  - e uregulowania ustawowe dotyczące nakazów pomocniczych (np. zakaz zachowań antyspołecznych), które mogą mieć zastosowanie w danym przypadku.
- 11.2 W świetle powyższych okoliczności prokuratorzy mogą również udzielić sądowi pomocy w postaci oświadczeń dotyczących zakresu wyroku skazującego, któremu podlega dane przestępstwo.
- 11.3 W sprawach złożonych lub w których zachodzi możliwość pojawienia się nieporozumienia, prokurator musi przedstawić na piśmie okoliczności obciążające lub łagodzące, które następnie omówi podczas rozprawy skazującej. We wszystkich pozostałych przypadkach metoda ta powinna zostać wzięta pod uwagę i zastosowana, jeżeli może ułatwić sądowi lub opinii publicznej zrozumienie sprawy.
- 11.4 We wszystkich związanych z tym sprawach, obowiązkiem prokuratora jest wniesienie o nakaz zadośćuczynienia oraz nakazy lub zakazy pomocnicze, takie jak zakaz zachowań antyspołecznych czy nakaz konfiskaty. Rozważając nakazy i zakazy pomocnicze, o które może wnioskować prokurator, powinien on uwzględnić potrzeby ofiary, włącznie z kwestią jej ochrony w przyszłości.
- 11.5 Prokuratorzy powinni zakwestionować wszelkie twierdzenia obrony dotyczące ewentualnych okoliczności łagodzących, jeżeli są one nieścisłe, mylące lub uwłaczające czci. Jeżeli obrona podtrzymuje te twierdzenia i jeżeli mogą one mieć związek ze sprawą, sąd powinien zapoznać się z dowodami w celu rozpoznania faktów i wydać wyrok na ich podstawie.
- 11.6 Prokuratorzy powinni przestrzegać „Wytycznych Prokuratora Generalnego dotyczących przyjmowania przyznania się do winy oraz roli prokuratora w wydawaniu wyroku”, w których zawarto bardziej szczegółowe wskazówki dotyczące obowiązków prokuratora i jego roli w procesie wydawania wyroku.

12 WZNOWIENIE DECYZJI O ŚCIGANIU

12.1 Decyzje podejmowane przez prokuraturę powinny zasługiwać na zaufanie. W normalnych okolicznościach, jeżeli prokuratura poinformuje podejrzanego lub podsądnego, że ściganie nie zostanie podjęte, lub że zostało przerwane, jest to jednoznaczne z zakończeniem sprawy i oznacza, że nie będzie ona ponownie otwierana. W niektórych przypadkach zdarza się jednak, że prokuratura może mieć szczególne powody do unieważnienia decyzji o nieściganie lub zastosowaniu alternatywnych metod postępowania, może też wznowić ściganie, zwłaszcza w przypadku spraw poważnych.

12.2 Powody takich decyzji to:

- a rzadkie przypadki, w których rewizja wstępnej decyzji wykazuje, że była ona niewłaściwa, możliwe jest więc wznowienie ścigania w celu utrzymania zaufania pokładanego w wymiarze sprawiedliwości;
- b sprawy przerwane w celu zebrania i przygotowania większej ilości dowodów, co do których istnieje prawdopodobieństwo, że pojawią się w stosunkowo bliskiej przyszłości. W takich przypadkach prokurator informuje podsądnego, że ściganie może zostać w przyszłości wznowione;
- c sprawy wstrzymane ze względu na brak dowodów, w których ważne materiały dowodowe wyszły na jaw w późniejszym terminie; oraz
- d przypadki zgonu, w których po rewizji dokonanej po zakończeniu dochodzenia, stwierdzono, że ściganie jest konieczne, pomimo wcześniejszej decyzji negatywnej.

12.3 Zdarzają się również przypadki wyjątkowe, w których po uniewinnieniu w sprawie dotyczącej poważnego przestępstwa, prokurator, po uzyskaniu pisemnej zgody Dyrektora Ścigania Publicznego, może wnieść do sądu apelacyjnego o uchylenie decyzji o uniewinnieniu oraz ponowne postawienie podsądnego przed sądem.

Kodeks jest dokumentem publicznym.

Dodatkowe egzemplarze niniejszego dokumentu oraz informacje o innych wersjach językowych oraz innych formatach można uzyskać pod adresem:

CPS Communication Division
Rose Court
Southwark Bridge
London SE1 9HF

E-mail: publicity.branch@cps.gsi.gov.uk

Informacje na temat prokuratury koronnej można uzyskać na jej stronie internetowej. Pod adresem tym można również pobrać elektroniczną wersję niniejszego dokumentu:

www.cps.gov.uk

CPS Policy Directorate
© Crown Copyright 2010